

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Teesu looduskaitseala

2025

Andres Miller

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Teesu looduskaitseala
KKR kood	KLO1000594
Asukoht (maakonnad)	Saare maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2007
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	0
loodusreservaatide kogupindala	0
sihtkaitsevööndite arv	1
sihtkaitsevööndite kogupindala	153,09 ha
piiranguvööndite arv	0
piiranguvööndite kogupindala	0
IUCN kategooria(d)	IV
Natura 2000 võrgustiku alad	Teesu loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	153,09
Maismaa pindala (ha)	152,06
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	49,25
Kaitsekorralduskava nimi	Teesu looduskaitseala kaitsekorralduskava 2017-2026, Kaitstavate soode tegevuskava
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2017-2026, 2016-2023
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Andres Miller
Tulemuslikkuse hindamise aasta	2025
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa). Kui hindamistabelit on värskemate andmete põhjal täiendatud, lisada ka uuendamise kuupäev ja vastava küsimuse number.	27.12.2025
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	varem hindamata
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	asub Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmialal

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	Teesu looduskaitseala kaitsekorralduskava 2017-2026, Kaitstavate soode tegevuskava
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud <50% väärtustest	RT, KKK	seisund oli teada vaid 2 liigi; 1 liigi puhul mainiti, et see on valesti määratud; 3 liigi puhul mainiti, et neid pole kaitsealal leitud; 6 liiki ei käsitletud, vaid tehti ettepanek need kui III kat. liigid kaitseväärtuste hulgast välja arvata
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud 50-90% väärtustest	KKK	4-st oli seisund teada 3 tüübil
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Kesine - <50% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	vaid kauni kuldkinga kohta oli infot 2007. ja 2016. aastast ning alpi võipätaka kohta 1994. aastast, ülejäänud 10 liigi kohta info puudus
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Hea - 50-90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK	tüüpide 2180 ja 9010* kohta oli info 2012. a ja tüübi 7160 kohta 2010. a, kuid tüübi 1640 kohta puudusinfo üldse
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Andmelüngad on põhjalikult kaardistatud ning andmelünkade täitmiseks vajalikud tegevused on selgelt välja toodud.	KKK	vajalikuks peeti kaitstavate taimeliikide inventuuri ja rannikelupaigatüüpide inventuuri
planeerimine	seisund	Kas tuvastatud andmelüngad on kaitsekorraldusperioodil täidetud?	Vähem kui pooled andmelüngad (<50%) on täidetud, kuid siiski on veel märkimisväärsed puudused alusandmetes.	EELIS, KIRKE	rannikelupaiku on inventeeritud (2020. a), kaitsealuseid taimeliike mitte
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud vähem kui pooltele (<50%) kaitseväärtustele	RT, KKK	16-st kaitseväärtusest on mingilgi määral käsitletud vaid 10, kuid survetegureid on välja toodud vaid 4 kaitseväärtuse puhul
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus on kindlaks määratud vähem kui poolte (<50%) kaitseväärtuste puhul ja/või vaid mõne surveteguri puhul	RT, KKK	16-st kaitseväärtusest on survetegurid välja toodud vaid 3 kaitseväärtuse (alpi võipätakas, kaunis kuldking ja tüüp 7160) puhul
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	inimtekkelised veerežiimi muutused; looduslikud protsessid; puudulik teave alpi võipätaka (ja tegelikult enamiku kaitstavate taimeliikide) kohta; millitaartegevused ja muud inimsekkumised	KKK; KKK; KKK; KKK	võimalik kraavituse negatiivne mõju liikide ja koosluste soodsale seisundile; kauni kuldkinga kasvukoha võsastumine; puudulik teave alpi võipätaka (ja tegelikult enamiku kaitstavate taimeliikide) kohta; võimalik liigne tallamine kaitseväärtuseks lisatava rand-ogaputke kasvukohas
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid on arvestatud osaliselt.	KKK	mainitud on, et alpi võipätaka ja rand-ogaputke kasvualast jääb osa väljaspoole kaitseala
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud vähem kui pooltele (<50%) kaitseväärtustele	RT, KKK	16-st senisest kaitseväärtusest on kaitse-eesmärgid seatud 5 kaitseväärtusele
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati elupaikade/liikide soovivat seisundit, kuid kaitse-eesmärkide sihtväärtused ei ole kvantifitseeritud ega ajaliselt piiritletud. / Konkreetsed eesmärgid on vähem kui pooltel (<50%) kaitseväärtustel.	RT, KKK	16-st senisest kaitseväärtusest on kaitse-eesmärgid seatud 5 kaitseväärtusele ja need määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	RT	sellised kaitseväärtused puuduvad
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Jah	RT, KKK	loim-vesipaunikas, rand-ogaputk ning tüübid 7210*, 9080* ja 91D0*
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	KKK	kaitsealal on 5 RMK lõkkekohta kolmel telkimisalal; olemasolev kraavitus ilmselt mõjutab kaitstavaid märgi kooslusi
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Meetmed on seatud mõnedele (<100%) asjakohastele kaitse-eesmärkidele.	KKK	kauni kuldkinga kasvukoha võsastumise vältimiseks on meetmena kirjas "vajadusel võsaraie...", kuid eelarvetabelis ega tegevuste kirjelduses sellist tegevust ei leidu; meetmena ei ole välja toodud olulisemate loodusväärtuste lisamist kaitseväärtuste hulka, vaid sellised ettepanekud on lihtsalt loodusväärtusi kirjeldavates tekstides peidus (olukorda parandab mõnevõrra tegevuse 4.5 ehk kaitsekorra muutmise kirjeldus ja lisa 2)
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Ei (teadaolevalt on vajadus tegevusteks väljaspool piire, kuid neid ei ole kavandatud)	KKK	mainitud on, et alpi võib pätaka ja rand-ogaputke kasvualast jääb osa väljaspoole kaitseala, kuid rohkem teemaga ei tegelda
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Pooltel või enamal (50% - <100%) peamistest surveteguritest on vastav meede	KKK	lisaks "vajadusel võsaraie"-le kauni kuldkinga leiukohtades, ei kajastu eelarvetabelis ega tegevuse kirjelduses kaitseväärtuste hulka lisatavat rand-ogaputke ohustava võimaliku liigse tallamise meede "vajadusel reguleerida külastuskoormust"
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	KIRKE, eksperdiarvamus	selliseid puudujääke pole teada; hindaja arvamus
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%-<100%) tegevuste tulemuslikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	EELIS, Tableau	kaitseväärtuseks olevate liikide kohta on enamiku kohta uuem info olemas, koosluste kohta vaid tüübi 1640 kohta, kuid metsaelupaikade inventuur on juba tellitud ja valmimas (tähtaeg 12.01.2026)
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	viia ellu KKK-s kavandatud inventuurid, eeskätt kaitsealuste soontaimede inventuur	EELIS, KKK, eksperdiarvamus	(hindaja arvamus)
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Seiretulemusi on suures osas kasutatud ala kaitse korralduse/meetmete kohandamiseks	EELIS, KIRKE, KKK	uuringu tulemusi on kasutatud KKK koostamisel 2012.-2016. a, kurdlehise kibuvitsa tõrjeks 2019.-2023. a (ELF) ning kasutatakse 26.03.2025 algatatud kaitseväärtuste muutmisel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	EELIS, KIRKE, KKK	KKK koostas PKÜ, avalikkuse kaasamise koosolek toimus 14.11.2013 Kihelkonna vallamajas (protokolli KKK lisas ega KIRKE-s kahjuks pole), RMK kaasati (kirjad nr 7-2/16/14966 ja nr 7-2/17/536) ning RMK polnud nõus KKK-s ette nähtud truubi paigaldamisega (kuid KeA jäi truubi vajalikkuse juurde)
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah - huvirühmi kaasati	KIRKE, MaRu	ELF kaasati kurdlehise kibuvitsa tõrjesse; RMK on paigaldanud kaitseala piiritähiseid ja infostende ning haldab kaitsealal 3 telkimisala
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei oska vastata	KIRKE, KKK	konflikte ei ole teada
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud pool-looduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	RT, EELIS, KKK	poollooduslikud kooslused ei ole kaitseväärtuseks ja neid ei ole kaitsealal teada, mistõttu neid KKK-s ei käsitleta
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (soolupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ükski planeeritud taastamistöö ei ole rakendatud	KIRKE, KKK	aastateks 2020-2022 kavandatud hüdrooloogilisi uuringuid ei ole teadaolevalt ellu viidud; ühe aja kaitseks kavandatud truupi (aastaks 2018) riigimaal ei ole teadaolevalt paigaldatud
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	KKK koosluste hooldamistööde ette ei näe
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	KKK näeb madala unilooga ja kauni kuldkinga leiukohtades hooldus- ja taastamistööd vaid vajadusel, kuid KKK koostamise ajal sellist vajadust väidetavalt ei olnud
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	sellised tegevused KKK eelarvetabelis ei kajastu
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtajaks rakendamata ja miks?	kui truup välja jätta, siis selliseid tegevusi KKK ette ei näe	KKK	truubi paigaldamist ei ole KKK-s ühegi kaitseväärtusega otseselt seotud
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	EELIS, KKK	vaid rannikuelupaikade inventuur on 2020. a ilmselt toimunud (KKK järgi pidi toimuma 2018. a), muud uuringud (hüdrooloogilised uuringud ja kaitsealuste soontaimede inventuur) on tegemata; riiklik seire ei hõlma kaitseväärtusi (loim-vesipaunikas, kaljukress ega rand-ogaputk ei ole kaitse-eeskirja ega selle seletuskirja järgi kaitseala kaitseväärtused)
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	KIRKE, KKK	KKK vahehindamist ei ole 2021. a tehtud; kaitsekorra muutmist ei ole 2020. a tehtud, kuid 2025. a on selle muutmise algatatud; KKK uuendamine on kavandatud aastal 2026

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	MaRu, KKK	külastustaristu virtuaalkontori järgi on kaitseala piir tähistatud 8 tähisega, mis on enam kui piisav (KKK-s mainitakse ebamääraselt 9 tähist, millest 3 oli vales kohas); 4 kaitseala infostendi on paigaldatud hiljemalt 2023. a (KKK näeb ette samuti 4 kaitseala infostendi paigaldamist juba 2017. a); trüüp on ilmselt paigaldamata
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmäärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	kurdlehise kibuvitsa tõrje aastatel 2019-2023 (peamiselt ELF)	KIRKE	2019. a oli leping OÜ-ga EcoEng, hiljem olid lepingud ELF-iga
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poolte (50-90%) (suunis)liikide seisund on stabiilne või paranenud.	RT, EELIS, KKK	enamiku (st 10 liigi) kaitse-eeskirjas ja selle seletuskirjas nimetatud liikide (12 liiki) seisund on sama või paranenud (erandiks on kahelehine käoheel ja täpiline sõrmkäpp, mille kohta info puudub)
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	kahelehine käoheel ja täpiline sõrmkäpp	EELIS	nende liikide kohta info puudub
väljundid	tulemused	Kui alla 90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja liikide seisundi halvenemise põhjused ja/või, millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	põhjuseks võib olla varasemate leiukohtade ebatäpsus ja uuema põhjalikuma inventuuri puudumine	EELIS	vanade leiukohtade ülevaatamisel on paaris kohas märkus, et kuna tegu on liigile ebasobiva kooslusega, võib liigi varasem leiukoht olla vales kohas
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Vähem kui poolte (<50%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks	RT, EELIS, KKK	4-st kaitseala kaitseväärtuseks olevast elupaigatüübist on vaid 1 kohta ajakohast (2020. a) infot, ülejäänute info pärineb aastatest 2010 ja 2012
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	metsastunud lited (2180), allikad ja allikasood (7160) ja vanad loodumetsad (9010*)	EELIS	loodetavasti on tegelikult nende elupaigatüüpide seisund endine või paranenud, sest sihtkaitsevööndis peaks looduslike elupaigatüüpide seisund üldjuhul paranema
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	põhjuseks on ajakohase teabe puudumine, kuid kui tähtajaks (12.01.2026) esitatakse metsaelupaigatüüpide inventuuri tulemused, võib olukord vastupidiseks osutuda (st metsaelupaigatüüpide seisund ei ole halvenenud)	EELIS, MaRu	kehtiv kaitsekord (sihtkaitsevööndi režiim) soosib looduslike koosluste säilimist
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on hea või paranenud	ELME	hea (7,54 palli 10-palli skaalal)
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on hea või paranenud	ELME	hea (85,83 palli 100-palli skaalal)
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Jah, on tuvastatud kaitsekorra rikkumisi	OKAS	puhkajad kipuvad vales kohas autosid parkima, lõket tegema, telkima ning mootorsõidukiga randa sõitmise takistamiseks pandud kive eest ära nihutama, et rannajooneni või suisa merre sõita

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Kas tuvastatud ala kaitsekorra rikkumistel võib olla (oluline) mõju ala kaitseväärtustele?	Jah, rikkumistel on võimalik (oluline) mõju kaitseväärtustele	eksperdiarvamus	kogemata võidakse parkida, lõket teha või telkida kaitsealuse liigi peal ja liik võib antud kohas hävida; rannas mootorsõidukiga sõitmine võib kahjustada rannas kasvavaid kaitsealuseid liike, kevadel ka linnumune ning suurendada reostuse ohtu, kui sõiduk lekib või puruneb
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Jah	RT	(kuid kaitseväärtused on kaitse-eeskirjas ebakorrektselt kirjas; juriidiliselt ei ole õige ühe kaitseala kaitseväärtuseks määrata kõiki II kategooria kaitsealuseid liike, korrektsem oleks välja tuua vähemalt nende liikide arv, kui nimetusi varjata taheti, ja kas tegu on taime-, looma-, seene- või samblikuliigiga)
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Ei, kuid kaitse-eeskirja/määruse muutmine on juba töös	KIRKE	ministri käskkiri 26.03.2025 nr 1-2/25/140 (KeA KIRKE-s nr 7-4/25/6171)
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	vastavalt KKK-s tehtud ettepanekule ja EOÜ tehtud ettepanekule, tasuks piirkonna väikesed piirnevad kaitstavad alad liita terviklikumaks kaitsealaks	KIRKE, KKK	KKK: liita Teesu ja Kesknõmme; EOÜ: liita Tagamõisa linnualaga Kesknõmme ja Teesu LKA-d ning Tammese HA (KeA KIRKE-s nr 8-2/23/2082-2)

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	Tulemus (%)
Koondskoor	95	55	57,9%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	18	9	50,0%
Survetegurid (planeerimine)	9	4	44,4%
Eesmärgid (planeerimine)	9	5	55,6%
Meetmed (planeerimine)	9	3	33,3%
Sisendid (rakendamine)	9	7	77,8%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	12	4	33,3%
Tulemused (väljundid)	20	14	70,0%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	45	21	46,7%
Rakendamine	15	13	86,7%
Väljundid	32	18	56,3%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määrukses/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitsealadest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-ö aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-ö aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otseselt kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitsealaseid eesmärke.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaarialad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segaallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareaali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate= U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX